Datum van inontvangstneming	:	11/09/2014

Zaak C-383/14

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

11 augustus 2014

Verwijzende rechter:

Conseil d'État (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 mei 2014

Verzoekende partij:

Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

Verwerende partij:

Société Sodiaal International

CONSEIL D'ÉTAT (Raad van State)

Afdeling Bestuursrechtspraak

Nr. 361383

DE FRANSE REPUBLIEK

ÉTABLISSEMENT PUBLIC NATIONAL DES PRODUITS DE L'AGRICULTURE ET DE LA MER (FRANCEAGRIMER)

[OMISSIS]

Gelet op de summiere hogere voorziening en de aanvullende memorie [OMISSIS], ingediend namens het établissement public national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), rechtsopvolger van het Office national interprofessionnel de l'élevage et de ses productions (Oniep) (nationale interprofessionele dienst voor teelt en haar producten) [OMISSIS], gevestigd te [OMISSIS] Montreuil-sous-Bois [OMISSIS]; FranceAgriMer vordert:

1) vernietiging van het arrest [OMISSIS] van 29 mei 2012, waarbij de Cour administrative d'appel de Paris (hof van beroep in bestuurszaken, Parijs) het beroep van FranceAgriMer heeft verworpen tegen het vonnis [OMISSIS] van 11 februari 2010, waarbij het tribunal administratif de Paris (rechtbank in bestuurszaken, Parijs) het besluit van 11 juli 2007 van het Oniep tot terugvordering van 288 051,14 EUR van Sodiaal Industrie als wederrechtelijk geïnde gemeenschapssteun nietig verklaarde;

2) uitspraak ten gronde en toewijzing van haar beroep;

3) [OMISSIS].

FranceAgriMer stelt twee onjuiste rechtsopvattingen in de oordelen van de Cour administrative d'appel de Paris: in het oordeel dat de in artikel 3, lid 1, vierde alinea, van verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB L 312, blz. 1; hierna: verordening nr. 2988/95) vermelde „eindtermijn", die het dubbele bedraagt van de verjaringstermijn, toepassing vond op een administratieve maatregel tot intrekking van wederrechtelijk geïnde gemeenschapssteun, terwijl een dergelijke termijn slechts de administratieve sancties betreft, zoals bepaald in artikel 5 van voormelde verordening, en voorts in het oordeel dat artikel 3, lid 1, van verordening 2988/95, dat een verjaringstermijn van vier jaar stelt, indien geen op de feiten van de zaak wettelijk toepasselijke specifieke nationale regeling is vastgesteld, die in een **[Or. 2]** langere verjaringstermijn voorziet, toepassing vond op vorderingen van de interventiebureau's in de landbouw bij verhaal op een verwerkingszekerheid wanneer een marktdeelnemer die gemeenschapssteun heeft genoten, zijn verplichtingen verzuimt, met afwijzing dus van een mogelijke verkorting door de rechter van de toentertijd toepasselijke dertigjarige verjaringstermijn van artikel 2262 van de Code civil (burgerlijk wetboek) en gevolgtrekking daaruit dat de „eindtermijn" in de zin van artikel 3, lid 1, vierde alinea, van voormelde verordening acht jaar bedroeg vanaf de datum waarop de onregelmatigheid is begaan.

Gelet op het bestreden arrest

Gelet op het verweerschrift [OMISSIS] van Sodiaal International, dat concludeert tot afwijzing van de hogere voorziening [OMISSIS]. Zij stelt dat de eindtermijn in de zin van artikel 3, lid 1, vierde alinea, van verordening nr. 2988/95 zonder onderscheid van toepassing is op de sancties en op de administratieve maatregelen zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie overigens verklaarde. Uit het besluit van 27 juli 2009, Société Lactalis Industrie (nr. 292620), volgt niet dat de rechtspraak van de Conseil d'État krachtens artikel 3, lid 3, van verordening nr. 2988/95 een vijfjarige verjaringstermijn heeft vastgesteld die voldoet aan het rechtszekerheids- en evenredigheidsbeginsel. De afwijzing door de Cour van de gemeenrechtelijke dertigjarige verjaringstermijn en de daaropvolgende

vaststelling van een achtjarige eindtermijn geeft geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting.

[OMISSIS]

Gelet op het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

Gelet op verordening (EG) nr. 2921/90 van de Commissie van 10 oktober 1990;

Gelet op verordening nr. 2988/95;

[OMISSIS]

[OMISSIS] **[Or. 3]**

1 Blijkens het bestreden arrest genoot Sodiaal Industrie in 1998 gemeenschapssteun voor de vervaardiging van caseïnaten onder de voorwaarden van verordening (EEG) nr. 2921/90 van de Commissie van 10 oktober 1990 betreffende de steunverlening voor ondermelk die tot caseïne en caseïnaten wordt verwerkt (PB L 279, blz. 22). Daar een controle in 2001 door de Agence centrale des organismes d'intervention dans le secteur agricole (ACOFA) (centraal agentschap van de interventiebureau's in de landbouwsector) verschillen uitwees tussen de hoeveelheden caseïnaten waarvoor het bedrijf steun had genoten en de daadwerkelijk vervaardigde hoeveelheden, vorderde de directeur van het Office national interprofessionnel de l'élevage et de ses productions (Oniep) van Sodiaal Industrie bij besluit van 11 juli 2007 288 051,14 EUR als wederrechtelijk geïnde steun terug. Het tribunal administratif de Paris wees bij vonnis van 11 februari 2010 de vordering tot nietigverklaring van dit besluit en van de afwijzing van haar bezwaar van Sodiaal International, rechtsopvolger van Sodiaal Industrie, toe. Het établissement public national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), rechtsopvolger van Oniep, stelt cassatieberoep in tegen het arrest van 29 mei 2012, waarbij de Cour administrative d'appel de Paris het beroep tegen dat vonnis verwierp.

2 Artikel 1 van verordening nr. 2988/95 luidt: *„1. Met het oog op de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen wordt een algemene regeling inzake homogene controles en administratieve maatregelen en sancties met betrekking tot onregelmatigheden ten aanzien van het gemeenschapsrecht aangenomen. / 2. Onder onregelmatigheid wordt elke inbreuk op het gemeenschapsrecht verstaan die bestaat in een handeling of een nalaten van een marktdeelnemer waardoor de algemene begroting van de Gemeenschappen of de door de Gemeenschappen beheerde begrotingen worden of zouden kunnen worden benadeeld, hetzij door de vermindering of het achterwege blijven van ontvangsten uit de eigen middelen, die rechtstreeks voor rekening van de Gemeenschappen worden geïnd, hetzij door een onverschuldigde uitgave."* Artikel 3 van dezelfde verordening bepaalt: *„De verjaringstermijn van de vervolging bedraagt vier jaar vanaf de datum waarop de in artikel 1, lid 1,*

bedoelde onregelmatigheid is begaan.[...]/ De verjaring van de vervolging wordt gestuit door elke onderzoekshandeling of daad van vervolging van de onregelmatigheid door de bevoegde autoriteit, mits deze de betrokkene ter kennis is gebracht. Na de stuiting vangt een nieuwe verjaringstermijn aan./ De verjaring treedt echter in ieder geval in na verloop van een termijn die het dubbele bedraagt van de verjaringstermijn indien de bevoegde autoriteit binnen deze termijn geen sanctie heeft opgelegd, behoudens in geval van schorsing van de administratieve procedure overeenkomstig artikel 6, lid 1. [...] / 3. Het staat de lidstaten vrij langere termijnen toe te passen dan de in de leden 1 en 2 bepaalde." Artikel 4 van deze verordening bepaalt: *„1/. Iedere onregelmatigheid leidt in de regel tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel: / - door de verplichting de verschuldigde bedragen te betalen of de wederrechtelijk geïnde bedragen terug te betalen, / - door het volledige of gedeeltelijke verlies van de zekerheid die is gesteld ter ondersteuning van het verzoek om het toegekende voordeel of bij de inning van het voorschot. /2. De toepassing van de in lid 1 bedoelde maatregelen wordt beperkt tot de ontneming van het verkregen voordeel, vermeerderd met de rente - die forfaitair kan worden vastgesteld - in geval van een daartoe strekkende bepaling [...]. 4. De in dit artikel bedoelde maatregelen worden niet als sancties* **[Or. 4]** *beschouwd."* Artikel 5 van deze verordening bepaalt: *„Opzettelijk of uit nalatigheid begane onregelmatigheden kunnen tot de volgende administratieve sancties leiden: / a) betaling van een administratieve boete; / b) betaling van een bedrag dat groter is dan de wederrechtelijk ontvangen of ontdoken bedragen, eventueel vermeerderd met rente; [...]; / c) volledige of gedeeltelijke intrekking van een bij de communautaire regeling toegekend voordeel, [...]; / d) uitsluiting of intrekking van het voordeel voor een periode die volgt op die waarin de onregelmatigheid heeft plaatsgevonden; /e) tijdelijke intrekking van een voor deelneming aan een communautaire steunregeling nodige goedkeuring of erkenning; / f) het verlies van een zekerheid of borgsom die is gesteld ter waarborging van de naleving van de voorwaarden waarin een regeling voorziet of het opnieuw verschaffen van het bedrag van een ten onrechte vrijgegeven zekerheid; /g) andere - naar aard en draagwijdte gelijkwaardige - sancties met een louter economisch karakter, als bepaald in sectoriële regelingen [...]."* Artikel 2262 van de Code civil, in de ten tijde van de litigieuze besluiten toepasselijke versie bepaalt: *„Alle rechtsvorderingen, zowel zakelijke als persoonlijke, verjaren na dertig jaar."*

3 Het rechtszekerheidsbeginsel staat, zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest Ze Fu Fleischhandel en Vion Trading (C-201/10 en C-202/10, EU:C:2011:282) verklaarde, eraan in de weg dat een „langere" verjaringstermijn in de zin van artikel 3, lid 3, van verordening nr. 2988/95 kan voortvloeien uit een gemeenrechtelijke verjaringstermijn die door de rechtspraak is beperkt om de toepassing ervan in overeenstemming te brengen met het evenredigheidsbeginsel. Alleen de verjaringstermijn van vier jaar in de zin van artikel 3, lid 1, eerste alinea, van verordening nr. 2988/95 kan worden toegepast wanneer geen langere verjaringstermijn met inachtneming van dat beginsel in een bijzondere tekst wordt gesteld. Het na aanhaling van de bewoordingen van dat arrest door de Cour

gegeven oordeel dat de zelfs door de rechter verkorte gemeenrechtelijke dertigjarige verjaringstermijn van artikel 2262 van de Code civil zonder op de feiten van de zaak wettelijk toepasselijke specifieke nationale regeling niet kon worden toegepast op terugvorderingen door de interventiebureau's in de landbouw van onverschuldigd betaalde steun, en dat alleen de regel van de vierjarige verjaring van verordening nr. 2988/95 moest worden toegepast, of de vaststelling op acht jaar van de termijn in de zin van artikel 3, lid 1, van verordening nr. 2988/95, geeft dus geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting.

4 Het oordeel van de Cour dat artikel 3, lid 1, vierde alinea, van verordening nr. 2988/95, krachtens hetwelk de verjaring in ieder geval intreedt na verloop van een termijn die het dubbele bedraagt van de verjaringstermijn indien de bevoegde autoriteit binnen deze termijn geen sanctie heeft opgelegd, behoudens in geval van schorsing van de administratieve procedure overeenkomstig artikel 6, lid 1, van toepassing is op de vervolging door de bevoegde instantie van een onregelmatigheid die leidt tot toepassing van een administratieve maatregel in de zin van artikel 4 van verordening nr. 2988/95, geeft volgens FranceAgriMer evenwel blijk van een onjuiste rechtsopvatting van de Cour.

5 Het antwoord op dit middel van FranceAgriMer hangt af van het antwoord op de vraag of artikel 3, lid 1, vierde alinea, van verordening nr. 2988/95 uitsluitend van toepassing is ingeval de bevoegde autoriteit geen enkele sanctie in de zin van artikel 5 van deze verordening heeft uitgesproken bij het verstrijken van de termijn die het dubbele bedraagt van de verjaringstermijn, dan wel of het ook van toepassing is ingeval binnen deze termijn geen administratieve maatregel in de zin van artikel 4 van de verordening is genomen. **[Or. 5]**

6 Deze vraag is beslissend voor de beslechting van het voor de Conseil d'État aanhangige geding. Zij levert een ernstige moeilijkheid op. Derhalve moet de vraag overeenkomstig artikel 267 VWEU worden voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en moet, totdat dat Hof uitspraak heeft gedaan, de behandeling van het cassatieberoep van FranceAgriMer worden geschorst.

DE CONSEIL D'ÉTAT BESLIST:

Artikel 1: De behandeling van het cassatieberoep van FranceAgriMer wordt geschorst tot de uitspraak van het Hof over de volgende vraag: - Is artikel 3, lid 1, vierde alinea, van verordening nr. 2988/95, krachtens hetwelk de verjaring in ieder geval intreedt na verloop van een termijn die het dubbele bedraagt van de verjaringstermijn indien de bevoegde autoriteit binnen deze termijn geen sanctie heeft opgelegd, behoudens in geval van schorsing van de administratieve procedure overeenkomstig artikel 6, lid 1, van deze verordening, uitsluitend van toepassing ingeval de bevoegde autoriteit geen enkele sanctie in de zin van artikel 5 van deze verordening heeft uitgesproken bij het verstrijken van de termijn die het dubbele bedraagt van de verjaringstermijn, of is het ook van

toepassing ingeval binnen deze termijn geen administratieve maatregel in de zin van artikel 4 van de verordening is genomen?

artikel 2: [OMISSIS]

[OMISSIS]

Beslist ter terechtzitting van 5 mei 2014. [OMISSIS]

Voorgelezen ter openbare terechtzitting op 28 mei 2014.

[OMISSIS]